

ნატალია გარუჩავა, თამარ მახალდიანი, ირაკლი მჭედლიშვილი, დავით გელოვანი
ჯილენის გავრცელების თავისებურებები საქართველოში 2010-2019 წლებში
ოსსუ ეპიდემიოლოგიისა და ბიოსტატისტიკის დეპარტამენტი, თბილისი, საქართველო

*NATALIA GARUCHAVA, TAMAR MAKHALDIANI, IRAKLI MCHEDLISHVILI,
DAVID GELOVANI*

PECULIARITIES OF ANTHRAX DISTRIBUTION IN GEORGIA IN 2010-2019

Tbilisi State Medical University, Department of Epidemiology and Biostatistics, Tbilisi, Georgia

SUMMARY

The aim of the research is to study the peculiarities of anthrax distribution in Georgia in 2010-2019. The highest rate is found in 2012 and 2013, and in recent years, as a result of mass vaccination of animals, the incidence of anthrax has sharply decreased in the human population.

The distribution of anthrax in all regions of Georgia is due to the dozens of anthrax-infected animal burials in the country, which have not been rehabilitated and spores in the soil still cause anthrax cases. The highest prevalence of the disease is found in 30-59 years age group. Almost 4/5 of the cases occur in men, which does not differ from the general peculiarities of the age and sex distribution of the disease.

Key Words: Anthrax, Georgia, Distribution.

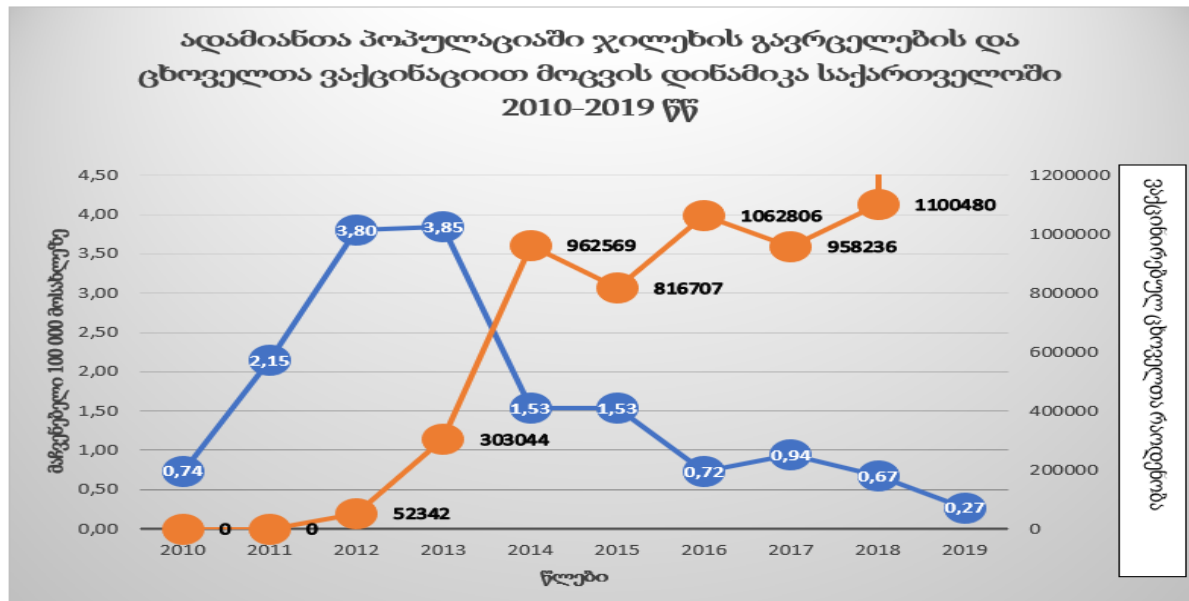
ჯილენი უხსოვარი დროიდან ცნობილი დაავადებაა მთელი მსოფლიოსთვის. იგი ბოროტობურია და ძირითადად აზიანებს ბალახისმჭამელ შინაურ და გარეულ ცხოველებს. ჯილენის პათოგენურობა ძირითადად კაფსულით და ეგზოტოქსინით არის განპირობებული. თუ ჯილენის გამომწვევის ვეგეტაციური ფორმები ნაკლებად გამძლენი არიან გარემოს ფიზიკური და ქიმიური ფაქტორების მიმართ, სპორები განსაკუთრებული გამძლეობით ხასიათდებიან. მათ ნიადაგში ასწლეულების განმავლობაში შეუძლიათ შეინარჩუნონ სიცოცხლისუნარიანობა.

საქართველოსთვის ჯილენი ენდემური დაავადებაა და იგი ასევე ოდითგანვე ცნობილია. ჯერ კიდევ სულხან-საბა ორბელიანი თავის ლექსთა კონაში აღწერდა ჯილენს [2]. იგი საკმაოდ გავრცელებული იყო საქართველოში და მოიცავდა ქვეყნის ყველა რეგიონს [1]. საქართველოში ჯილენის შესწავლაში დიდი წვლილი მიუძღვის თ.კუხალაშვილს. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყნის ვეტერინარული სამსახურის მიერ გატარებულმა ეფექტურმა პროფილაქტიკურმა ღონისძიებებმა შეამცირა ჯილენის შემთხვევები, იგი კვლავ გვხვდება და ზოგჯერ აფეთქებების მიზეზიც ხდება [5].

ჯილენი განსაკუთრებით საშიშ ინფექციათა ჯგუფს მიეკუთვნება, იგი წარმოადგენს ბაქტერიოლოგიური იარაღის დამზადებისთვის ხელსაყრელ ბიოლოგიურ აგენტს [3,4]. **კვლევის მიზანს** წარმოადგენს საქართველოში ჯილენის გავრცელების თავისებურებების შესწავლა 2010-2019 წლებში.

კვლევის მასალა და მეთოდები: კვლევის მასალები აღებულია დაავადებათა კონტროლისა და საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ეროვნული ცენტრის სტატისტიკის დეპარტამენტიდან. მიღებული მასალის საანალიზოდ გამოყენებულია აღწერითი ეპიდემიოლოგიური კვლევის მეთოდები, ავადობის მაჩვენებლები გამოთვლილია 100 000 მოსახლეზე.

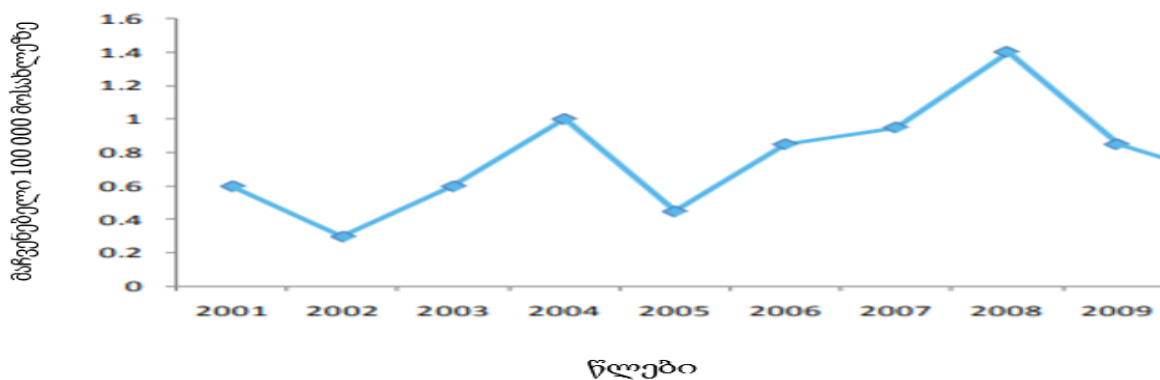
მიღებული კვლევის შედეგები: როგორც ზევით იყო აღნიშნული, ჯილენი საქართველოში ენდემურ, ბუნებრივ-კეროვან დაავადებას წარმოადგენს. როგორც #1 სურათიდან ჩანს, შესასწავლ წლებში ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი 2012-2013 წლებში გვხვდება (3.8; 3.85 100 000 მოსახლეზე), ხოლო შემდეგ იგი ორჯერ და მეტჯერ მცირდება, ხოლო ბოლო ხუთი წლის მანძილზე კი მაჩვენებელი აღარ აღემატება 1-ს 100 000 მოსახლეზე.

ასეთი მკვეთრი ცვლილება განპირობებულია იმ ფაქტით, რომ სწორედ ამ პერიოდისთვის დაიწყო ცხოველთა მასობრივი ვაქცინაცია, რამაც განაპირობა პირველ რიგში ცხოველთა პოპულაციაში და შემდგომ რა თქმა უნდა ადამიანთა პოპულაციაში ჯილხის გავრცელების მკვეთრად შემცირება.

თუ #1 სურათის მონაცემებს შევადარებთ 2000-2009 წლების დინამიკას, ვნახავთ, რომ ჯილხის მაჩვენებელი არც იმ წლებში იყო მაღალი (სურათი #2), თუმცა ეს ფაქტი სავარაუდოდ იმით იყო განპირობებული, რომ 90-იანი წლებიდან მოშლილი იყო ანგარიშგების სისტემა და ჯილხის ერთეული შემთხვევების სრული რეგისტრაცია არ ხდებოდა. ხოლო მომატებული შემთხვევები ძირითადად აფეთქებების წლებს უკავშირდება.

ჯილხის გავრცელების დინამიკა საქართველოში 2001-2009 წლებში

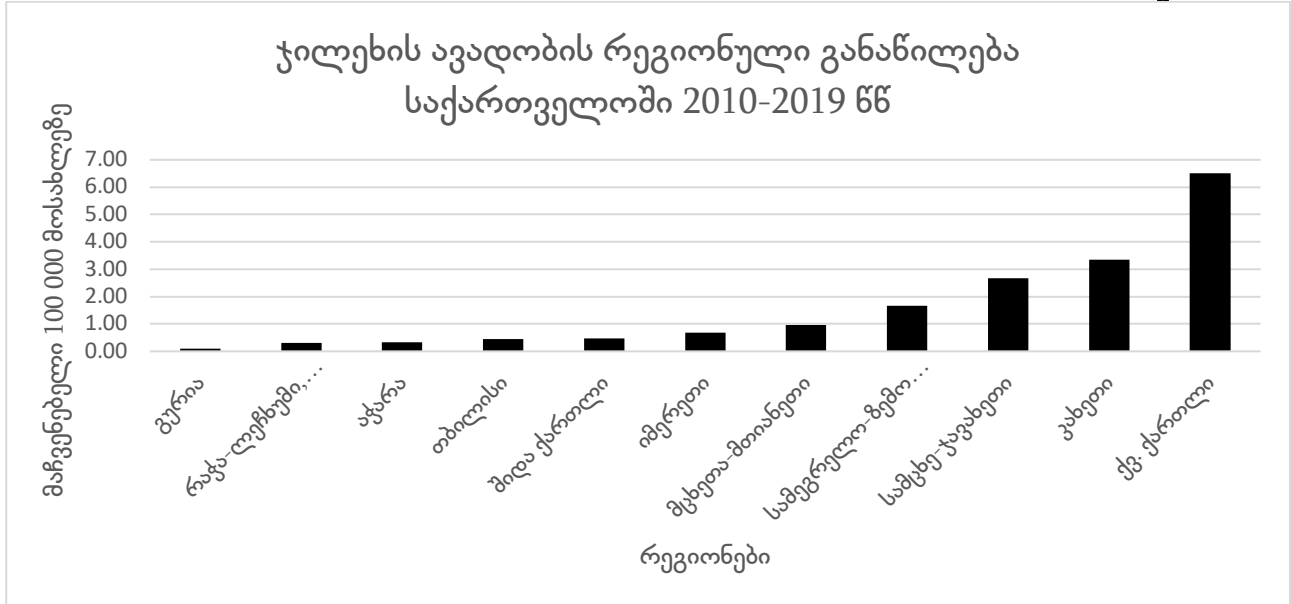

ჯილხის საქართველოს ყველა რეგიონშია გავრცელებული. თუმცა ეს გავრცელება არათანაბარია. როგორც #3 სურათიდან ჩანს, ქვემო ქართლში ჯილხის გავრცელება ბევრად მაღალია სხვა რეგიონებთან შედარებით და შეადგენს 6.51-ს 100 000 მოსახლეზე. ასევე მაღალია გავრცელება კახეთის რეგიონში (3.36 100 000 მოსახლეზე), სამცხე-ჯავახეთში (2.68 100 000 მოსახლეზე). დასავლეთ საქართველოში კი მაღალია მაჩვენებლები სამეგრელო-ზემო სვანეთსა (1.66 100 000 მოსახლეზე) და იმერეთის რეგიონებში (0.68 100 000 მოსახლეზე).

ამრიგად ჯილხის ყველა რეგიონისთვის მეტად მნიშვნელოვანია. რეგიონებში დაავადების გავრცელება დაკავშირებულია ორ ძირითად ფაქტორთან. პირველ რიგში ეს

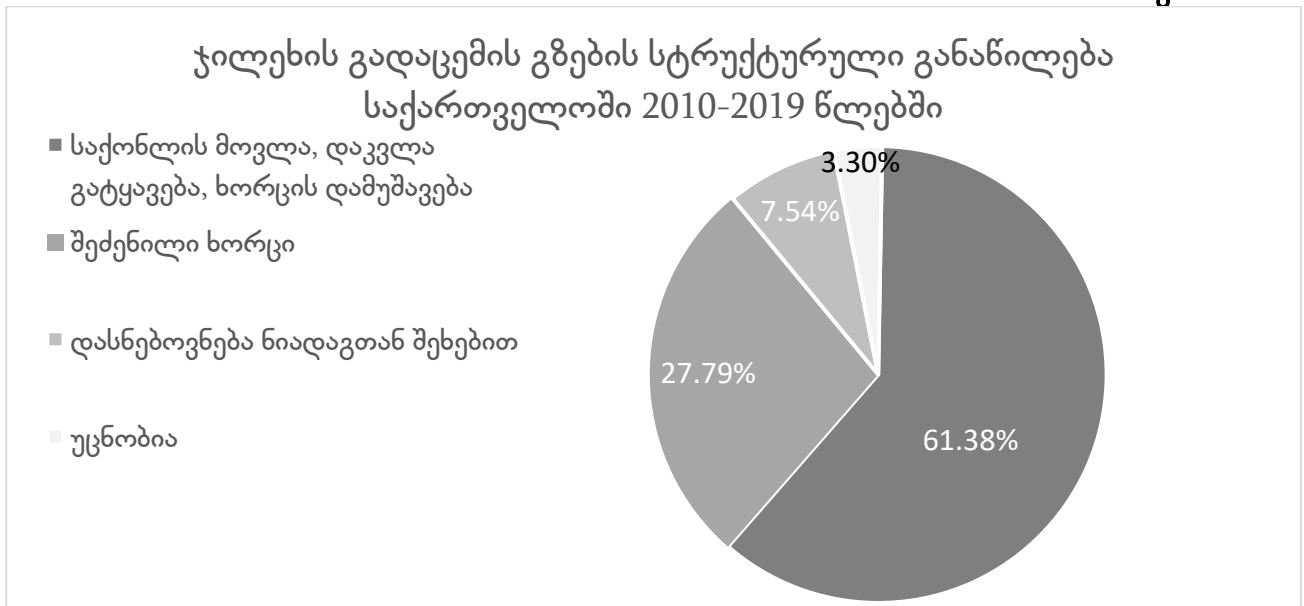
განპირობებულია ჯილდოს გამომწვევის უნარით გარდაიქმნას სპორად, ხოლო სპორას კი საუკუნეების მანძილზე შეუძლია არსებობა. ასევე უნდა აღვნიშნოთ, რომ საქართველოს ყველა რეგიონში არის ათობით ტერიტორია, სადაც ათწლეულების წინ არსებობდა ჯილდოს დაცემულ ცხოველთა სამარხები, რომელთა სანაციაც არ მომხდარა, შესაბამისად ნიადაგში მრავლადაა ჯილდოს სპორები, რაც განაპირობებს ამ დაავადების გავრცელებას ქვეყანაში, მიუხედავად ცხოველთა მასობრივი ვაქცინაციისა.

სურათი #3

ამაზე მიუთითებს ის ფაქტიც, რომ ჯილდოს შემთხვევათა 7.54% აღნიშნავს დასნეობენებას ნიადაგთან შეხებით. (სურათი #4).

სურათი #4

ასევე უნდა აღვნიშნოს, რომ გადაცემის გზებიდან პირველ ადგილზე საქონლის მოვლა, დაკვლა, გატყავება, ხორცის დამუშავებაა, (61.38%), ხოლო შემთხვევათა 27.79% დაკავშირებულია შეძენილი ხორცის დამუშავებასთან.

რაც შეეხება ასაკობრივ და სქესობრივ გავრცელებას, უნდა აღვნიშნოს, რომ ამ დრომდე გვხვდება იშვიათი შემთხვევები 4 წლამდე ასაკობრივ ჯგუფში, ასევე 5-14 წლის ასაკობრივ ჯგუფებში, რაც ძირითადად დაკავშირებული უნდა იყოს ნიადაგთან შეხებით დასნეობენებასთან. ყველაზე მაღალი ავადობა მოდის 30-59 ასაკობრივ ჯგუფზე. სქესობრივი განაწილება არ განსხვავდება დაავადების სქესობრივი გავრცელების ზოგადი

თავისებურებებისაგან. შემთხვევათა დაახლოებით 1/5 (21.63%) მოდის ქალებზე, ხოლო 78.37% - მამაკაცებზე.

ამრიგად, მიუხედავად ქვეყანაში ჩატარებული ეფექტური პროფილაქტიკური ღონისძიებებისა, ჯილფის კვლავ რჩება აქტუალურ პრობლემად არა მხოლოდ ჩვენს ქვეყანაში, არამედ მთელს მსოფლიოში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. კუხალაშვილი თ. ჯილფის კერები საქართველოში 2007.
2. სულხან-საბა ორბელიანის ქართული ენის განმარტებითი ლექსიკონი - 2008 წ.
3. Jernigan JA, Stephens DS, Ashford DA, Omenaca C, Topiel MS, Galbraith M, Tapper M, Fisk TL, Zaki S, Popovic T, et al. Bioterrorism-related inhalational anthrax: the first 10 cases reported in the United States. *Emerg Infect Dis.* 2001;7:933–944.
4. Meselson M., Guillemin J., et al Science 18 Nov 1994: Vol. 266, Issue 5188, pp. 1202-1208 DOI: 10.1126/science.7973702; The Sverdlovsk anthrax outbreak of 1979
5. <https://nfa.gov.ge/Ge/Page/VaccinationResults>.

*НАТАЛЬЯ ГАРУЧАВА, ТАМАР МАХАЛДИАНИ, ИРАКЛИ МЧЕДЛИШВИЛИ,
ДАВИД ГЕЛОВАНИ*

ОСОБЕННОСТИ РАСПРОСТРАНЕНИЯ СИБИРСКОЙ ЯЗВЫ В ГРУЗИИ В 2010-2019 ГГ.

Кафедра эпидемиологии и биostatистики

Тбилисский Государственный Медицинский Университет, Тбилиси, Грузия

РЕЗЮМЕ

Целью исследования представляет изучить особенности распространения сибирской язвы в Грузии в 2010-2019 гг. Самый высокий показатель отмечен в 2012 и 2013 годах, а в последние годы в результате массовой вакцинации животных заболеваемость сибирской язвой среди населения резко снизилась. Распространение сибирской язвы во всех регионах Грузии связано с захоронением в стране десятков зараженных сибирской язвой животных, которые не были реабилитированы, и споры в почве до сих пор вызывают сибирскую язву.

Наибольшая распространенность заболевания наблюдается в возрастной группе 30-59 лет. Почти 4/5 случаев приходится на мужчин, что не отличается от общих особенностей половозрастного распределения заболевания.

ნატალია გარუჩავა, თამარ მახალდიანი, ირაკლი მჭედლიშვილი, დავით გელოვანი
ჯილფის გავრცელების თავისებურებები საქართველოში 2010-2019 წლებში
ოსსუ ეპიდემიოლოგიისა და ბიოსტატისტიკის დეპარტამენტი, თბილისი, საქართველო

რეზიუმე

კვლევის მიზანს წარმოადგენს საქართველოში ჯილფის გავრცელების თავისებურებების შესწავლა 2010-2019 წლებში. ყველაზე მაღალი მაჩვენებელი 2012-2013 წლებში გვხვდება, ბოლო წლებში კი ცხოველთა მასობრივი ვაქცინაციის შედეგად, ადამიანთა პოპულაციაში მკვეთრად შემცირდა ჯილფით აჯადობა. ჯილფის გავრცელება საქართველოს ყველა რეგიონში განპირობებულია ქვეყანაში არსებული ჯილფით დაცემულ ცხოველთა ათობით სამარხით, რომელთა სანაცია არ მომხდარა და ნიადაგში არსებული სპორები კვლავ იწვევს ჯილფის შემთხვევებს.

დაავადების ყველაზე მაღალი გავრცელება გვხვდება 30-59 წ. ასაკობრივ ჯგუფში. შემთხვევათა თითქმის 4/5 მამაკაცებზე მოდის, რაც არ განსხვავდება დაავადების ასაკობრივი და სქესობრივი განაწილების მსოფლიოში გავრცელების თავისებურებასთან.